

provinser, utan att rubba de internationela gränserna. Om några förhoppningar felslå och våra bemödanden stranda, skola vi icke taga parti för någöndera af de stridande, utan afvakta framtiden.»

106 JAG KAN ICKE FORDRA ...

Morgonbladet n:o 297, 21. XII 1876

Jag kan icke fordra det med pressförordningen i hand, men jag är öfvertygad att för det nedanstående skall välvilligt lemnas en plats i Morgonbladet. 10

Vid införandet, på begäran förstås, af mitt ödmjuka andragande till publicistmötet angående brottmålshistorierna i tidningarne, beledsagades detsamma af den ärade Redaktionens afvisande anmärkningar redan på nästföljande rader i tidningen. Det är mig okänt, om någon annan tidning täckts upptaga frågan. Men då den gäller för det mesta stackare, dem eljest ingen försvarar mot ett i min tanke orättrådigt ställande vid skampålen, anser jag densamma icke förtjena att falla för första motsägelseförsök. 20

Redaktionen anser, må vara med skäl eller icke, att brottmålsnotiser icke kunna absolut ur tidningarne uteslutas, och synes fordra, att jag bordt uppställa ett formligt lagförslag för det häri tillåtna och icke tillåtna, ehuru tillika tillkännagifvande, att bestämmandet af gränsen mellan dessa båda kategorier torde höra till det omöjliga. För det andra finner Redaktionen domstolsförhandlingarnas offentlighet icke blott medgifva utan fordra deras offentlighöörande å brottmål, och uttalar för det tredje sin öfvertygelse, att om pressen upphörde med allt omtalande af begångna brott, skulle dessas antal betydligt ökas. Om ett par små medgifvanden skall nämnas längre fram. 30

Med litet större tålmod tror jag att i mitt andragande kunde skiljas mellan två saker: hvad derå säges om tidningarnes brottmålshistorier i allmänhet, och hvad som anföres om tidningarne »i vårt land».

I senare hänseendet, d. v. s. rörandet tidningarne i vårt land, har jag åberopat endast tre slags publikationer, nemligen 1:o guvernörernes rapporter om »anmärkningsvärda tilldragelser», 2:o »poliskamrarnes meddelanden» och 3:o »brottmålsistorier från utlandet», angående hvilka jag dock tillagt, att om dem icke lönar mödan att tala.

Häraf torde framgå – att om domstolsförhandlingar och deras offentlighöörande alls icke varit fråga. På något så allvarligt inlåta sig våra tidningar sällan, med undantag för pressprocesser, hvilkas refererande är fullkomligt på sin plats, emedan det kan anses åsyfta en kontroll öfver domstolens lagenliga förfarande, den enda synpunkt, ur hvilken jag för min del anser brottmålsprocessers publicerande i tidningarne vara påkalladt. Men när någon gång i öfrigt hithöörande publikationer förekommit, hafva de uppenbarligen afsett en smula skandal eller lindrigast tillfredsställandet af allmänhetens nyfikenhet – af det dåliga slaget. Att här icke är fråga om Juridiska Föreningens tidskrift, behöfver väl icke sägas. I den iakttages också stundom den grannlagenheten, att namnen ersättas af initialer. Men jag upprepar det: om publikationer af domstolsförhandlingar har å min sida alls icke varit fråga. 40

I guvernörernes och poliskamrarnes åberopade meddelanden nämnas endast för brott misstänkta och anklagade personer, hvilka ännu icke blifvit ställda inför domstol. 50

Är det nu underlåtet att i tidningarne offentliggöra dessa rapporter, som skulle vara så riksvådligt, att det skulle hafva till följd ett ökad antal brott? Än mera ligger vigten derpå, att de misstänkta personernas namn dervid skall offentliggöras? Ty det är detta nämnan-
de af namn, hvaremot jag egentligen vändt mig, och det är uteslutandet af dessa namnen, jag ansett icke borde vara påkostande.

Offentliga myndigheters handlingar få lösas eller afskrifvas och i tryck offentliggöras. Så t. ex. en polisrapport, eller ett undersöknings-
10 protokoll, hvilket bland annat innehåller de omständigheter, på grund af hvilka någon person ansetts för misstänkt att hafva begått brott, blifvit häktad o. s. v. Men icke är den nakna notisen: N. N. är misstänkt och häktad för den och den stölden, en sådan i lag tillåten publikation. Det kan redan ifrågasättas, huru humanit det må vara, att till en dömd brottslings straff lägga den extrajudiciela bestraffningen att ställas vid skampåle i alla landets tidningar, men ännu inhumanare är det, att låta en endast misstänkt person sålunda schavottera – allt under förutsättning att sådant sker genom de officiella handlingarnes offentliggörande. Men då man äfven sätter sig öfver denna form, fastän
20 fråga är om en endast misstänkt person, kommer läsaren att sakna hvarje grundval för pröfning af myndighetens förfarande, och den antastade beröfvas förmonen af anförandet af de möjligen mildrande omständigheter, som kunde minska hans vanära. Det kan visst allt försvaras, ty sanna rykten få i tryck meddelas. För min del måste jag likväl vidhålla, att förfarandet är orätt och omenskligt.

Om något är egnadt att föra den brottsliga till förhärdelse och förtviflan om framtiden, är det väl detta kungörande af hans namn och brott kring land och rike. Sannt är, att det stora antalet tidningsläsare icke känner personen i fråga och föga bryr sig om namnet. Men
30 antagligt är, att i hans hemort, äfven i den aflägsnaste bygd, det blir känt, att han »stått i tidningarne». Med den respekt man i bygderna har för det tryckta ordet måste den utpekade och hans anhöriga föreställa sig, att hvarhelst i landet de säga fått namn, man känner deras sorgliga historia. Den antydda, väl naturliga likgiltigheten hos mängden af tidningsläsande häntyder på den uppfostrande verkan af tidningarnes alldagliga brottmålsnotiser. De läsas och glömmas med större likgiltighet än väderleksnotiserna.

Kommer så härtill, att notisen gäller en oskyldigt misstänkt. Redaktionen invänder, att en sådan kan låta i tidningarne införa underrättelse om sitt frikännande. Detta är ett hårdt tal, om man betänker de
40 personers lefnadsvilkor, om hvilka vanligast är fråga. Enligt vanlig menisklig rättvisa borde det väl åligga den, som föranledt beskyllningens kungörande, att draga försorg äfven om frikännandets. Männe väl af de tusental misstänkta, hvilkas namn tidningarne under årens lopp kolporterat, ingen enda befunnits oskyldig, ingen ens blifvit lösgifven i följd af bristande bevisning? Säkert torde vara, att man i tidningarne förgäfvades få söka underrättelse, att något sådant fall någonsin inträffat.

Det kan förstås, att vederbörande polismyndigheter till allmänhetens lugnande och såsom bevis för sin egen vaksamhet finna det lämpligt att
50 i tidningarna publicera för ändamålet nödiga underrättelser. Men i sådana äro namnuppgifterna fullkomligt obehöfliga, när fråga icke är om någon förrymd, gröfre brottslings gripande, hvars vistelse på fri fot hos allmänheten injagat skräck. Jag tillstår också, att jag icke annorstädes råkat få se poliskammaremeddelanden så beskaffade som de i Helsingfors brukliga, än mindre att t. ex. i september månad föröfvade

stöder m. m. i tidningarne omtalas i december. Enahanda tidsföljd ungefär iakttagas vid offentliggörandet af guvernörernas rapporter om »anmärkningsvärda» tilldragelser. – Såsom medel för upptäckande af en brottslig, för stulen egendoms tillrättaskaffande o. s. v., äro dessa publikationer fullkomligt gagnlösa. Det vore för ofvan angifna ändamål derföre fullt tillräckligt att uppgifva t. ex. antalet af begångna stöder, i huru många fall gerningsman blifvit upptäckt, den stulna egendomen tillrätta skaffad o. s. v. Men meddelandet må ordnas, huru det behagas, namnuppgifterna äro af intet skäl påkallade. – Vid dessas publicerande förfara vederbörande såsom ofvan sades. De utsprida blott rykten, hvilkas sanningsenlighet de kunna bevisa – om allmänheten till nöje, må lemnas osagdt.

10

Sist ännu ett par ord om bråttmålshistorierna i allmänhet. Goda namn finnas för den åsigt, att de förvilda sinnelaget hos den minst bildade samhällsklassen. Många exempel finnas, att brottslingar bekänt sig ur dem hafva inhemtat lärdom i yrkets utöfvande. Härtill kommer, hvad ofvan antydts, att de hos den stora läsande allmänheten fostra en likgiltighet, som återverkar förstörande på hågen att upplysa och förbättra. Ty det är blott sällan tidningsberättelserna om föröfvade brott gå ut på att visa, att vanvård, okunnighet och hemlöshet fört in på den sorgliga banan. – Att våra tidningars notiser skulle tillhöra detta bättre slag, lär icke påstås.

20

Den ärade Redaktionen sätter i fråga, »huruvida icke våra tidningar för mycket belastat sina spalter med brottmålshistorier» – men reserverar sig mot, att detta medgifvande skulle göras på den grund, att brottmålshistorierna »förorätta», tilläggande: »Dock äfven här är den enes vilja icke den andras, den enas smak icke en annans» o. s. v. Hela frågan skulle alltså vara en smaksak!!!

Vidare anför Redaktionen: »För vår del ha vi iakttagit, att vid gröfre brott ej nämna namn, utan att häktning skett». Detta är försigtigt, det kan icke nekas.

30

Dessa äro de ofvan åberopade båda medgifvandena, hvartill kanske såsom ett tredje bör räknas medgifvandet, att den oskyldige får i tidningarna meddela sitt frikännande, om han så vill och – kan.

Det är allt något. Men mycket är det sannerligen icke.

J. V. S.

107 MORGONBLADETS PUBLIK.

40

Morgonbladet n:o 4, 5.I 1877

Morgonbladets utgifvande har, att dömma af bladets innehåll, åsyftat främst att bereda sträfvandena för det Finska folkets¹ rättigheter ett svenskspråkigt organ i tidningspressen och för det andra äfven lemna åsichter angående landets allmänna angelägenheter i öfrigt, afvikande från Dagbladtsnormen, en plats att uttala sig. För det tredje synes tidningen äfven haft sin särskilda uppgift såsom nyhetsblad. Ty det har visat sig, att vissa tilldragelser på annat håll dels envist förtigas, dels ensidigt framställas. Detta gäller väl främst inhemska förhållanden; men äfven de utländska nyheterna hafva, isynnerhet vissa tider, på

50

¹ Finska folket = *Suomalainen kansa*. Finlands folk = *Suomen kansa*. Denna åtskilnad är i den finska litteraturen allmänt antagen och förtjenar, emedan den är sakenlig, att till undvikande af missförstånd iakttagas äfven i svenskan.